

2156655

KWARTAALBERICHT 4° KWARTAAL 1991

INHOUD

	pag.
- Rechts-extremisme	5
- Aanslag op migrantenwinkel	8
- ETA verder onder druk	9

RECHTS-EXTREMISME

Inleiding

De golf van geweld tegen asielzoekers en andere allochtonen in met name Duitsland vormt de aanleiding voor dit overzicht van extreem-rechtse organisaties en groeperingen in Nederland. In brede kring de is vraag gerezen of ook in Nederland waar de relatie autochtonen-allochtonen hoog genoteerd staat op de agenda van het politieke en maatschappelijke debat, met dergelijke uitwassen rekening moet worden gehouden. Het ligt voor de hand om bij de beantwoording ook het initiërende en katalyserende vermogen van extreem-rechtse organisaties te betrekken.

5

Extreem-rechtse politieke partijen

De Centrum Democraten van Drs. H. Janmaat en de Centrum Partij '86 met als voorman S. Mo kunnen worden getypeerd als extreem-rechtse partijen. Zij onderscheiden zich door een programma dat, in tegenstelling tot het fascisme in de jaren '20 en '30, geen rassenleer kent en niet is gericht op een radicale omverwerping van de bestaande orde, maar op restauratie van een homogene culturele gemeenschap met een sterke nationale identiteit en op het herstel van orde en gezag. Beide partijen zijn restanten van de Centrum Partij die in 1984 ten onder ging in hevig geruzie tussen Janmaat en andere prominenten, die hem zijn leiderschap betwistten. In de opbouw van een partijstructuur lijkt de CD het best geslaagd; landelijk zijn enkele honderden leden georganiseerd in zogenoemde kringen en op verschillende niveaus vinden regelmatig bestuursvergaderingen plaats. CP '86 is slechts in naam een partij. Ook na de uitnodiging van Mo aan de leden van het Jongeren Front Nederland - een inmiddels opgeheven organisatie van militante extreem-rechtse jongeren, waarvan Mo voorzitter was - om toe te treden tot CP '86, bedraagt het ledental minder dan 150. Voor beide organisaties geldt dat slechts enkele tientallen leden min of meer regelmatig ledenvergaderingen bijwonen en anderszins actief zijn. Electoraal zijn CD en CP '86 van marginale betekenis. De CD is met Janmaat vertegenwoordigd in de Tweede Kamer en maakt verder in drie provincies en elf gemeenten deel uit van de vertegenwoordigende lichamen. CP '86 heeft zitting in vier gemeenteraden. Bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 1991 werd, landelijk gezien, één procent van de stemmen op de CD uitgebracht. In Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht liep het percentage CD-stemmers echter uiteen van 3,7 tot 4,5%.

F. Rost van Tonningen - Heubel

De 77-jarige weduwe van nazi-collaborateur Mr. M.M. Rost van Tonningen is de spil van een groepje, overwegend bejaarde, nationaal-socialisten die de vaste overtuiging koesteren dat hun opvattingen en handelen voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog navolging verdienen door latere generaties.

Haar genootschap Consortium De Levensboom, dat overigens geen leden kent, brengt van tijd tot tijd een aflevering uit van "Levensboom" en "Manuscripten", waarin

eerherstel voor haar echtgenoot en herwaardering van het nationaal-socialistische gedachtengoed terugkerende thema's zijn. Recent publiceerde een Belgische uitgeverij haar memoires die ook in Nederland, op beperkte schaal, verkrijgbaar waren. Op grond van anti-semitische passages werd zij veroordeeld tot een geldboete.

6 |

Extreem-rechtse clubs

Enkele, qua aanhang onbeduidende, extreem-rechtse groepen manifesteren zich op beperkte schaal.

De "Viking Jeugd" is de Nederlandse afdeling van een internationale organisatie waarvan het zwaartepunt in Duitsland ligt. De ideeën-wereld grijpt terug op het nationaal-socialisme; geestelijke en lichamelijke vorming beogen de "waarden en deugden van het Germaans/Noordse ras" in stand te houden.

Vermoedelijk bedraagt de aanhang in Nederland niet meer dan twintig leden en sympathisanten.

"Voorpost" telt enkele aanhangers, woonachtig in de zuidelijke provincies, en is het Nederlandse filiaal van een Belgische organisatie die streeft naar aansluiting van Frans-

en Belgisch Vlaanderen en de "Noordelijke Nederlanden" tot een "volksgemeenschap". De propaganda kenmerkt zich door militant volks-nationalisme met nationaal-socialistische elementen. De thema's zijn echter te "Vlaams" om in Nederland weerklink te vinden.

De activiteiten van de eertijds om zijn onversneden nazistische opvattingen zo beruchte Nederlandse Volks Unie van J. Glimmerveen zijn al enige jaren beperkt tot de uitgave van het onregelmatig verschijnende "Informatieblad van de stichting tot steun aan en toezicht op de NVU". De NVU werd in 1976 verboden verklaard zonder dat vervolgens tot ontbinding van partij en stichting werd besloten. De Stichting tot etc. wordt gedragen door een zeer kleine groep, overwegend oudere nationaal-socialisten, onder wie meerdere zogenoemde ex-politiek delinquenten.

"De Wende" is een klein geschiedkundig genootschap dat het nationaal-socialistische gedachtengoed uitdraagt. Het genootschap laat zelden van zich horen.

Dezelfde orde van grootte heeft de Nederlandse afdeling van de "Northern League". Het betreft een internationale nationaal-socialistische groepering die samenwerking en vriendschap wil bevorderen tussen de volken van "Germaanse" origine. Het blad "The Northlander" heeft bij gevolg een racistische, in het bijzonder anti-semitische teneur. De groepering heeft overigens de laatste jaren niet meer van haar bestaan blijk gegeven.

7

Verwachting

Voor alle vermelde organisaties en clubs geldt dat zij door hun activiteiten en door het uitdragen van hun opvattingen bijdragen aan een klimaat dat bevorderlijk is voor erupties van gewelddadigheden contra allochtonen.

AANSLAG OP MIGRANTENWINKEL

Een arbeidsbemiddelingsbureau voor migranten te Den Haag, een zogenoemde Migrantenwinkel, was op 4 januari jl. het doelwit van een bomaanslag. De politie was kort tevoren telefonisch gewaarschuwd door een jongeman met Haagse tongval; er vielen dan ook geen slachtoffers terwijl de schade gering was. In de nacht van 5 op 6 januari werd op het zelfde adres een benzinebom naar binnen gegooid die niet tot ontbranding kwam.

8 | Bij de aanslag op 4 januari werd gebruik gemaakt van geïmproviseerd explosief materiaal, vermoedelijk bestanddelen van vuurwerk, en een tijdmechanisme. De verantwoordelijkheid werd nadien telefonisch én schriftelijk opgeëist door het zogenoemde Aktiefront Nationalistisch Nederland. In een tweede claimbrief beweert het ANN plus minus twintig leden te tellen, van wie er vijf de collectieve leiding vormen. Zij zouden werkervaring hebben opgedaan in het bedrijfsleven, een HBO-opleiding gevolgd en werkeloos zijn. Deze verklaring bevat voorts de eis dat alle allochtonen die zich na 1950 in Nederland hebben gevestigd, vertrekken; werkloze autochtonen dienen als eersten in aanmerking te komen voor vacatures. Het ANN zou zich in de nabije toekomst willen beperken tot geweldloze acties.

Nadat de nieuwsmedia hadden bericht over de aanslag en de claim van het ANN, werd overigens bij de Haagse politie een brief bezorgd van de Rechts-Extremistische Commando's waarin zij de aanslag van 4 januari opeisen.

In aanmerking nemend dat de actie goed was voorbereid en lay-out en tekst van de claimbrieven een verzorgde indruk maken, valt niet uit te sluiten dat het ANN meer is dan een gelegenheidsbenaming voor een éénmalige actie, wellicht als reactie op de RARA-aanslagen

ETA VERDER ONDER DRUK

In Spanje zijn in de afgelopen maanden enkele ontwikkelingen zichtbaar geworden die, althans op termijn, enig uitzicht bieden op beteugeling van het terroristisch geweld van de zijde van de ETA. Zoals bekend is deze organisatie de laatste jaren ook actief geweest in het buitenland; in Nederland was dat het geval in 1989 en 1990. Spanje staat in 1992 in het centrum van de belangstelling van de wereld in verband met de daar plaatsvindende internationale evenementen. Een goede reden dus om recente ontwikkelingen ten aanzien van terreurdreiging nader te bezien.

9

Overheid geeft niet toe

In het 2e Kwartaalbericht van 1991 werd reeds aangegeven dat slechts een kleine minderheid van de Baskische bevolking voorstander is van gewelddadige afscheiding. Het ontbreekt de ETA daarmee aan legitimiteit. De leden draaien - zoals gewoonlijk in dergelijke organisaties - voortdurend in hetzelfde kringetje rond; de leiding is blind voor politieke en maatschappelijke veranderingen. Met de nog steeds voortdurende aanslagen wil de ETA in concreto twee zaken afdwingen: het bijeenplaatsen van de over gevangenen in heel Spanje verspreide ETA-gedetineerden, en het openen van onderhandelingen door de regering, waarbij de ETA uiteraard de voorwaarden wenst te dicteren. Ondanks de bomaanslagen tegen Spaanse vertegenwoordigingen in het buitenland en een recente reeks bloedige moordaanslagen op politieagenten liet de Spaanse regering zich niet chanteren. Bij monde van minister van Binnenlandse Zaken COI koos zij openlijk voor een harde benadering van de "banda criminal" (misdadigersbende), zoals de autoriteiten over de ETA plegen te spreken. De gevangenen bleven waar zij zaten en onderhandelingen zijn uitgesloten zolang de tegenpartij niet afziet van verdere gewelddadigheden.

De regering weet zich in deze handelwijze gesteund door de successen van de Spaanse en de Baskische politie in de strijd tegen de terroristen. Tientallen terroristen en ETA-aanhangers zijn in 1991 uitgeschakeld of gearresteerd. Daarbij zijn ook grote hoeveelheden wapens en explosieven in beslag genomen. Aan de andere zijde van de Pyreneeën weet de Franse politie, bijgestaan door Spaanse collega's, steeds meer leden van de organisatie in hun schuilplaatsen op te sporen. Er is Madrid alles aan gelegen de terreurgroep zo veel mogelijk te verzwakken en de leiding ervan te isoleren.

Tweespalt binnen de beweging

Bij de aanpak van het terrorisme bracht COI onlangs een nieuw wapen in stelling. Hij liet een bandopname publiceren met uitspraken van twee ETA-

gedetineerden over de recente geweldscampagne, waaruit duidelijk een tweespalt binnen de beweging naar voren komt. De betrokken gevangenen uitten ernstige kritiek op de "zinloze" aanslagen waarbij opzettelijk, naast politieagenten en hun familie, ook kinderen worden omgebracht. Zij bestempelden de ETA-leiding als "moordenaars". In 1991 zijn door terreurdaden in totaal zeven kinderen omgekomen en tien gewond. Dergelijke acties hebben geleid tot massale verontwaardiging bij de Spaanse bevolking en doen nu ook de nog resterende sympathie in de Baskische provincies steeds meer afnemen.

10 |

Conclusies

Door het succesvolle opsporingsbeleid wordt de ETA steeds meer in het nauw gedrongen. Het kost de organisatie grote moeite om de moordcommando's aan te vullen, laat staan nieuwe te formeren. De mogelijkheden om zich in Frans Baskenland te verschuilen worden minder. In de Baskische provincies in Spanje slinkt de resterende sympathie voor de ETA; de animo om de revolutionaire belasting af te

dragen neemt aanzienlijk af. Op termijn moet dit onvermijdelijk consequenties hebben voor de slagkracht en mogelijk het voortbestaan van de ETA.

De ETA beschikt voorlopig echter nog over een weliswaar slinkende maar fanatieke kern van militanten, alsmede over voldoende wapens en explosieven. Moorddaanslagen op politieagenten en bomaanslagen op (overheids)gebouwen behoren dientengevolge nog steeds tot de mogelijkheden. De Spaanse politie- en veiligheidsdiensten houden uit voorzorg rekening met terreurdaden tijdens de Wereldtentoonstelling Expo '92 in Sevilla (april) en de Olympische Spelen in Barcelona (juli). Met het oog daarop hebben zij uiterst strenge beveiligingsmaatregelen getroffen. Het schrikbeeld van München 1972 staat hen daarbij maar al te goed voor ogen. Waarschijnlijk als waarschuwing van de zijde van de ETA ontplofte eind december 1991 een bom in de tuin van een hotel in Sevilla, die weinig schade aanrichtte. Ook op spoorwegen buiten Sevilla werden twee bommen gevonden, die tijds onschadelijk werden gemaakt.

De ETA heeft in het verleden al vaker uitspraken van Spaanse autoriteiten over successen in de strijd tegen het terrorisme laten volgen door spectaculaire acties. De terreurbeweging moet echter steeds meer woekeren met beperkte mankracht, die bovendien vaak uit de ondergedoken leden in Frankrijk betrokken moet worden. Zij zal zich vooral willen concentreren op de in Spanje zelf plaatsvindende evenementen. Het is onzeker of zij hiernaast nog acties in het buitenland zal weten op te tuigen, maar kan niet worden uitgesloten.